herpy

WARANY

Waran stepowy

Varanus exanthematicus

Masywny, naziemny waran z sawann Afryki Zachodniej i Środkowej, który kopie głębokie nory i żywi się ślimakami, krocionogami i innymi bezkręgowcami. *Varanus exanthematicus* jest najczęściej sprzedawanym waranem na świecie, ale także jednym z tych, które najczęściej giną u nowych właścicieli. Osiąga 60-100 cm, wymaga dużego, ciepłego terrarium z grubą warstwą podłoża i najlepiej czuje się przy urozmaiconym, umiarkowanym karmieniu.

Rodzina: Varanidae Nazwa angielska: Savannah Monitor

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**60-100 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**750-3 600 g**
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Półpustynia i sawanna**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**200 × 100 × 80 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-34 °C**
Miejsce wygrzewania	**50-57 °C**
Temperatura w nocy	**24-29 °C**
Wilgotność	**40-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**15-50 jaj**
Zniesienia w roku	**1-3**
Inkubacja	**150-180 dni** przy 30-31 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Varanus exanthematicus to krępy, mocno zbudowany waran o szerokiej głowie, krótkiej szyi, krótkich nogach i silnych pazurach przystosowanych do kopania. Zęby są krótkie i tępe, ponieważ gatunek rozgryza ślimaki, kraby i owady o twardym pancerzu. Ciało jest szare do brązowego, z rzędami jasnych, ciemno obwiedzionych plam, a język jest niebieski i rozwidlony. Łuski na grzbiecie i karku są duże i guzkowate. Nazwa gatunkowa pochodzi od greckiego słowa oznaczającego wysypkę i nawiązuje prawdopodobnie do jasnych plam na guzowatych łuskach.

Gatunek opisał w 1792 roku Louis Bosc na podstawie zwierzęcia znad rzeki Senegal. Przez około 200 lat łączono go z *Varanus albigularis* jako podgatunki jednego gatunku i dopiero w latach 90. XX wieku ponownie je rozdzielono. Pomyłki wciąż zdarzają się w handlu. *V. albigularis* osiąga większe rozmiary, a oba gatunki różnią się także łuskami, ubarwieniem i

położeniem nozdrzy: u *V. exanthematicus* nozdrza leżą w połowie odległości między okiem a czubkiem pyska. Nazwa *V. ocellatus* jest starszym synonimem.

Gatunek jest mniejszy, niż wielu sądzi. Dzikie dorosłe osobniki mają średnio około 64 cm długości razem z ogonem, przy długości od pyska do kloaki około 33 cm, i ważą zwykle 750 g. Nawet największe dzikie zwierzęta ważą poniżej 2 kg. W niewoli zwierzęta często rosną większe, ponieważ pokarm jest zawsze dostępny. Zwykle osiągają najwyżej 100 cm, a pojedyncze osobniki dochodzą do 120 cm. Młode mają po wykluciu około 13 cm długości i ważą 6-13 g. Samiec w niewoli może już jako roczniak osiągnąć 61 cm i 3,6 kg, czyli kilkakrotność masy dzikiego dorosłego osobnika. Gatunek bardzo łatwo popada w otyłość.

Gatunek bywa traktowany jako mały, tani waran, ale to zobowiązanie na całe życie zwierzęcia, trwające co najmniej dekadę. Długość życia wynosi 11-13 lat, a wiele zwierząt ginie znacznie wcześniej. Dorosły osobnik potrzebuje dużego, ogrzewanego terrarium albo całego pomieszczenia, pokarmu przez wiele lat, światła i ciepła przez cały rok oraz codziennego doglądania. Dorosłe zwierzęta, które urosły za duże lub stały się zbyt wybredne, często kończą jako niechciane. Niemal wszystkie zwierzęta w handlu pochodzą z odłowu lub z tzw. farm i trafiając do nowego właściciela, są zestresowane, obciążone pasożytami i często wychudzone. Rozmnażanie w niewoli rzadko się udaje. W sumie gatunek nie jest dobrym wyborem dla początkujących, choć często jest jako taki sprzedawany.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Varanus exanthematicus ma bardzo rozległy zasięg w Afryce na południe od Sahary. Występuje od Mauretanii, Senegalu i Gambii na zachodzie przez Gwineę Bissau, Gwineę, Sierra Leone, Liberię, Mali, Wybrzeże Kości Słoniowej, Burkina Faso, Ghanę, Togo, Benin, Niger i Nigerię po Czad, Kamerun i Republikę Środkowoafrykańską. Dalej na wschód żyje w Sudanie, Sudanie Południowym, Etiopii i Erytrei, a na południe w północnym Kongu (DR Konga), Ugandzie i Kenii. Miejscem typowym jest rzeka Senegal.

Na południu i wschodzie zastępuje go *V. albigularis*, a granica między zasięgami obu gatunków jest słabo poznana. Dlatego stanowiska na mapie mogą w strefie przygranicznej wynikać z pomyłek. Introdukowane populacje poza Afryką, np. na Florydzie, nie są wliczane do naturalnego zasięgu. Większość zwierząt w handlu pochodzi z Ghany, Togo i Beninu, gdzie odławia się je w dużych ilościach.

> **Naturalny zasięg:** Mauretania, Senegal, Gambia, Gwinea Bissau, Gwinea, Sierra Leone, Liberia, Mali, Côte d'Ivoire, Burkina Faso, Ghana, Togo, Benin, Niger, Nigeria, Czad, Kamerun, Republika Środkowoafrykańska, Sudan, Sudan Południowy, Etiopia, Erytrea, Kenia, Uganda i Demokratyczna Republika Konga.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje na otwartej sawannie, w zaroślach i w rzadkim lesie oraz na suchych, kamienistych terenach z rozproszoną roślinnością. Nie występuje w lesie deszczowym ani na prawdziwej pustyni. Jest aktywny w dzień i spędza dużo czasu w norach, które kopie sam lub przejmuje od innych zwierząt. Najmłodsze osobniki na nizinach przybrzeżnych Ghany przebywają w norach dużych, naziemnych świerszczy i w ich pobliżu, gdzie znajdują kryjówki.

Życie toczy się w rytmie pory deszczowej. W porze wilgotnej zdobyczy jest pod dostatkiem, a zwierzęta najwięcej jedzą i kopulują. W długiej porze suchej, która może trwać 3-6 miesięcy, zdobyczy prawie nie ma i zwierzęta muszą pościć. W niewoli pokarm jest dostępny cały rok i to jeden z głównych powodów, dla których zwierzęta tak łatwo tyją.

W naturze pokarm stanowią niemal wyłącznie bezkręgowce: ślimaki, krocionogi, skorpiony, świerszcze, koniki polne, pareczniki, chrząszcze i kraby, a także żaby i pojedyncze jaja jaszczurek. U młodych osobników w Ghanie są to małe świerszcze, później skorpiony i ropuchy, a u dorosłych w Senegalu najczęstszym pokarmem są krocionogi. Większe kręgowce pojawiają się w diecie tylko rzadko.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły *Varanus exanthematicus* potrzebuje dużego, naziemnego terrarium o wymiarach co najmniej 200 × 100 × 80 cm (długość × szerokość × wysokość), a im większe, tym lepiej. Para potrzebuje około 210 × 150 × 120 cm z 40 cm podłoża. Terrarium 180 × 45 cm pozwala jedynie leżeć w bezruchu. Terrarium często buduje się samodzielnie z płyt drewnianych z szybą z przodu albo urządza się całe pomieszczenie.

Młode przez pierwsze cztery miesiące trzyma się w małym plastikowym pojemniku o wymiarach około 50 × 25 × 30 cm z otworami wentylacyjnymi, wilgotnym ręcznikiem papierowym i kryjówką. Następnie przenosi się je do terrarium o wymiarach około 140 × 50 × 95 cm z 10 cm podłoża, a potem terrarium rośnie razem ze zwierzęciem. Wielokrotne kupowanie małych terrariów kosztuje więcej niż zbudowanie jednego dużego na dorosłe życie.

Najważniejsze jest podłoże. Gatunek kopie, a dorosłe zwierzęta potrzebują około 40 cm podłoża z mieszanki drobnego piasku, grubego żwiru, ziemi ogrodowej bez nawozów oraz włókna kokosowego lub kory, w którym mogą drążyć korytarze i nory. Dla najmłodszych wystarczy około 10 cm. Luźne podłoże może zostać przypadkiem połknięte i spowodować zaparcie, dlatego najlepiej karmić na płaskim kamieniu lub talerzu i obserwować odchody. Zapewnij kryjówki na obu końcach gradientu temperatury, np. skrzynki, połówki rur i drewniane skrzynie, które powiększa się w miarę wzrostu zwierzęcia. Płaskie kamienie i kilka grubych gałęzi służą do wspinania się i wygrzewania.

Gatunek jest silny i wytrwały i nieustannie szuka słabych punktów. Pazury rozdzierają siatkę i drut, więc stosuj lite ściany, ciężkie, zabezpieczone drzwiczki i zamykane pomieszczenie. Podłoga, ściany i sufit muszą być ze sobą trwale połączone. Lampy grzewcze i elementy grzejne muszą być osłonięte siatką lub kratką, aby zwierzę nie mogło się do nich dokopać lub wspiąć i poparzyć. Terrarium trzeba często sprzątać, ponieważ zwierzę je dużo i załatwia się, gdzie popadnie.

TEMPERATURA

Varanus exanthematicus pochodzi z ciepłych, otwartych terenów i potrzebuje wyraźnego gradientu temperatury. W dzień temperatura powietrza w terrarium powinna wynosić 29-34 °C, z chłodniejszym końcem o temperaturze 26-28 °C. Pod miejscem do wygrzewania powierzchnia powinna mieć 50-57 °C. Chodzi o temperaturę powierzchni samego miejsca do wygrzewania, mierzoną termometrem na podczerwień, a nie o temperaturę powietrza. Temperaturę powietrza mierz jednocześnie termometrem cyfrowym. W nocy powietrze ochładza się do 24-29 °C. Do nocnego dogrzewania nie używaj białego światła, tylko np. promienników ceramicznych lub kabli grzewczych.

Ciepło zapewnia jedna lub kilka mocnych żarówek punktowych lub lamp grzewczych nad miejscem do wygrzewania, ewentualnie uzupełnionych kablami grzewczymi pod częścią podłoża, a wszystko sterowane termostatami. Nie stosuje się kamieni grzewczych, ponieważ mogą się przegrzać i poparzyć zwierzę. Miejsce do wygrzewania powinno być tak umieszczone, aby zwierzę mogło wejść całe pod lampę, ale też wycofać się w chłodne, głębokie podłoże.

Przed kopulacją można na pewien czas obniżyć temperaturę powietrza z 34 do około 31 °C i skrócić dzień o 5 godzin. Poza tym temperaturę utrzymuje się stabilnie przez cały rok. W południowej części zasięgu zwierzęta mogą przechodzić krótki okres spoczynku, gdy robi się zimno, ale nie należy go wywoływać. Jeśli zwierzę jest ospałe i nie je, temperatura jest za niska.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Varanus exanthematicus pochodzi z suchych sawann, ale w norach i w głębokim podłożu wilgotność powietrza jest prawdopodobnie wyższa niż na powierzchni. Terrarium powinno więc być suche na powierzchni i wilgotne w głębi. Młode można przez pierwsze miesiące trzymać przy wilgotności około 70 %, aby czysto przechodziły linienie i dobrze rosły. Dla dorosłych odpowiednia jest wilgotność około 40-70 %. Błędem jest tworzenie warunków lasu deszczowego ze stale mokrym powietrzem i podłożem. Prowadzi to do grzybów, pleśni i problemów ze skórą.

Przed kopulacją można naśladować porę deszczową krótkimi, intensywnymi zraszaniami opryskiwaczem ogrodowym: dwa krótkie zraszania co drugi dzień przez pięć tygodni, tak aby wilgotność powietrza osiągnęła około 90 %. Potem terrarium znów utrzymuje się w suchości.

Zawsze zapewnij dużą, stabilną miskę z wodą lub wannę, w której zwierzę może się całkowicie zanurzyć. Gatunek chętnie się kąpie i potrafi długo pozostawać pod wodą. Wodę wymienia się co najmniej raz dziennie, ponieważ zwierzę ją pije i się w niej załatwia. Zwierzęta łatwo przewracają lekkie miski, więc używaj ciężkiego naczynia o stabilnym dnie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Jako gatunek aktywny w dzień i lubiący się wygrzewać, *Varanus exanthematicus* potrzebuje silnego światła i promieniowania UVB. UVB jest niezbędne do gospodarki wapniowej. Zapewnij strefę Fergusona 3, tak aby indeks UV przy miejscu do wygrzewania wynosił około 3-7 i malał w kierunku zacienionego końca. Strefa ta odpowiada innym dziennym, wygrzewającym się waranom; dokładnych pomiarów dla tego gatunku brak. Stosuj mocną świetlówkę UVB (T5 HO) na całej długości miejsca do wygrzewania lub kombinowaną lampę rtęciową z UVB. Żarówki i świetlówki należy wymieniać zgodnie z zaleceniami producenta, zwykle po 6-12 miesiącach, ponieważ emisja UV spada na długo, zanim przestaną świecić.

Światło włącza się latem na 12-13 godzin dziennie, a zimą nieco krócej, sterując nim wyłącznikiem czasowym. Pobyt na zewnątrz w zabezpieczonej wolierze z cieniem to duża korzyść, ponieważ światło słoneczne nie jest tam filtrowane przez szkło ani plastik. Zwierzę nigdy nie może mieć możliwości ucieczki i zawsze musi mieć dostęp do cienia.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze *Varanus exanthematicus* żywi się bezkręgowcami i w niewoli dieta powinna to przypominać. Podstawą są różnorodne owady i inne bezkręgowce: świerszcze, szarańcza, karaczany dubia, inne karaczany, zophobasy, ślimaki i dżdżownice. Owady obsypuje się wapniem, a od czasu do czasu preparatem witaminowo-mineralnym. Nie podawaj wyłącznie świerszczy i mącznika, bo dorosłe zwierzęta często je ignorują. Ślimaki z natury mogą przenosić pasożyty i zanieczyszczenia środowiskowe, więc stosuj hodowlane. Tylko od czasu do czasu podawaj małą mysz lub jajko jako uzupełnienie.

Przekarmianie to najczęstszy błąd. Gryzonie są bogate w tłuszcz, a waran, który dostaje myszy co drugi dzień i mało się rusza, szybko tyje. Otyłość to o wiele za częsty błąd w utrzymaniu tego gatunku, a stłuszczenie wątroby (lipidoza wątrobowa) jest jej poważnym następstwem.

Młode dostają dwa razy dziennie świerszcze i mączniki obsypane wapniem i witaminami, a co trzeci dzień małą, nowo narodzoną mysz. W pierwszych miesiącach przybierają około 2 g tygodniowo. Po pół roku przechodzi się na większe owady, karaczany i małe myszy. Dorosłe zwierzęta karmi się około dwa razy w tygodniu w ilościach, które utrzymują je w smukłej formie. Waż zwierzę co miesiąc i dostosowuj ilość do masy i wyglądu: zdrowy waran ma wyraźną talię i jest aktywny. Dla młodych owady mogą mieć najwyżej dwie trzecie długości głowy.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Varanus exanthematicus nie jest z natury oswojony. Świeżo odłowione zwierzęta nadymają się, syczą, uderzają ogonem i gryzą. Zwierzęta są silne i mają mocne szczęki. Głębokie ugryzienia mogą wymagać szycia i antybiotyków. Pazury są ostre i przy manipulacji mogą rozorać skórę. Ogon służy jako bicz. Nigdy nie wkładaj gołych rąk do terrarium, gdy zwierzę jest zestresowane, a przy manipulacji dużymi osobnikami najlepiej miej do pomocy drugą osobę.

Oswajanie wymaga czasu w pierwszym roku. Daj nowemu zwierzęciu kilka dni spokoju i pozwól mu jeść w ciszy, zanim zaczniesz go dotykać. Niektóre zwierzęta nigdy nie stają się oswojone. Wykonuj spokojne, niskie ruchy, podpieraj ciało od spodu i unikaj chwytania z góry. Krótkie, regularne sesje trwające kilka minut są lepsze niż rzadkie i długie. Zwierzęta przyzwyczajone do rutyny ze stałymi porami karmienia i sprzątania czują się najlepiej, a wiele z nich nie lubi zmian.

Wszystkie gady mogą przenosić Salmonella, nie będąc chore, a wśród jaszczurek nosicielami może być 84 %. Zawsze myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, podłożem i wodą i używaj sprzętu przeznaczonego wyłącznie do terrarium. Małe dzieci, kobiety w ciąży i osoby osłabione nie powinny mieć kontaktu ze zwierzęciem.

Samce są terytorialne i mogą się nawzajem poważnie zranić, więc trzymaj je osobno. Parę można trzymać razem w bardzo dużym terrarium, ale samica może być agresywna po kopulacji i musi mieć możliwość ucieczki. Co do zasady zwierzęta trzyma się pojedynczo. Nawet pojedyncze osobniki codziennie spędzają czas na szukaniu drogi wyjścia.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć *Varanus exanthematicus* trudno rozpoznać, ale niektóre różnice są widoczne, także u świeżo wyklutych osobników. Samiec ma masywniejszą głowę z wyraźniejszym garbem na pysku, podczas gdy samica ma bardziej opadający i spiczasty pysk. U samca pod nasadą ogona widać wyraźną bruzdę, która u dojrzałych płciowo zwierząt leży między dwoma

wybrzuszeniami hemipenisów, a samica ma bardziej płaską nasadę ogona. Ponadto ubarwienie samca jest jaśniejsze i bardziej złocistożółte, a samicy ciemniejsze i bardziej matowobrązowe. Różnice te opierają się na niewielu zwierzętach i nie są pewne.

Samiec może mieć wyraźne wybrzuszenia hemipenisów już po roku. Zwierzęta mogą kopulować w wieku niespełna dwóch i pół roku, a samica może złożyć pierwsze jaja w wieku niespełna trzech lat. Przed przeznaczeniem do rozrodu samica powinna być w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie *Varanus exanthematicus* rzadko się udaje. Para potrzebuje bardzo dużego terrarium o wymiarach około 210 × 150 × 120 cm z 40 cm podłoża. Przed kopulacją obniża się temperaturę powietrza z 34 do około 31 °C, z chłodniejszym końcem o temperaturze około 27 °C, przy czym miejsce do wygrzewania utrzymuje się na poziomie 50-55 °C. Dzień skraca się o 5 godzin, a karmienie ogranicza do trzech razy w tygodniu. W październiku wprowadza się porę deszczową z krótkimi zraszaniami, tak aby wilgotność powietrza przez pięć tygodni wynosiła około 90 %.

Kopulacje zaczynają się pod koniec listopada. Samiec kiwa głową, ociera pysk o szyję samicy i drapie ją po grzbiecie i nasadzie ogona, aż samica uniesie ogon. Kopulacja trwa od 25 minut do 4 godzin, a samiec używa na zmianę obu hemipenisów. Para kopuluje co tydzień od listopada do marca. Samica może odnieść zadrapania od pazurów. Gdy kopulacje ustają, samica może stać się agresywna wobec samca i wtedy trzeba go przenieść. Temperaturę i długość dnia przywraca się następnie do wcześniejszych wartości.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Varanus exanthematicus* składa duże zniesienia liczące 15-50 jaj. W jednym sezonie może złożyć trzy zniesienia: drugie około 32 dni, a trzecie około 55 dni po pierwszym, po 20-30 jaj w każdym. Po kopulacjach przez cztery tygodnie powinna dostawać całe ofiary dwa razy dziennie, a co drugi dzień jajka na twardo i owady wzbogacone wapniem.

Około 16 dni po ostatniej kopulacji brzuch wyraźnie się powiększa, a samica wycofuje się do kąta terrarium. Przestaje jeść około czterech dni przed złożeniem jaj. Kopie dołek głęboki na około 20 cm, cofa się nad jego otwór i składa jaja, które mają około 5 × 3 cm i ważą 12 g. Następnie zasypuje dołek ziemią. Składanie jaj następuje około 36 dni po ostatniej kopulacji, a samica może w ciągu dwóch tygodni przybrać 450 g, gdy znów zacznie jeść.

Terrarium musi więc mieć głębokie, luźne podłoże, w którym samica może w spokoju wykopać dołek.

INKUBACJA

Jaja *Varanus exanthematicus* wyjmuje się z gniazda tego samego dnia i zagłębia do połowy w wilgotnym podłożu z wermikulitu i perlitu w proporcji 2:1, z dodatkiem wody w proporcji 1:1 wagowo. Inkubacja odbywa się w plastikowym pojemniku o wymiarach około 50 × 30 × 25 cm w inkubatorze w temperaturze 30-31 °C, a pokrywę otwiera się co piąty dzień, aby wymienić powietrze. Po około 21 dniach można prześwietlić jaja i sprawdzić, czy są zapłodnione.

Wyklucie następuje po 156-160 dniach w temperaturze 30 °C, a wszystkie młode z jednego zniesienia mogą wyjść w ciągu doby. Pojedyncze młode mogą zginąć w jaju w pełni rozwinięte. Temperaturowa determinacja płci nie jest znana.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Varanus exanthematicus* ważą po wykluciu 7-13 g, średnio 9 g, i mają około 8 cm od pyska do kloaki. Można je trzymać w grupach po trzy w małych plastikowych pojemnikach; zaczynają jeść około 12 dni po wykluciu, trzy dni po zużyciu żółtka w jelicie. Nowo kupione młode należy poddać kwarantannie i zbadać na obecność pasożytów u weterynarza.

Pojemniki powinny mieć jako podłoże wilgotny ręcznik papierowy i wilgotność powietrza około 70 %, aby młode mogły przechodzić linienie i rosnąć. Ciepło zapewnia kabel grzewczy pod pojemnikami, a młode dostają dwa razy dziennie małe świerszcze i mączniki z wapniem i witaminami, a co trzeci dzień nowo narodzoną mysz. Przybierają około 2 g tygodniowo. Po czterech miesiącach można je przenieść do większego terrarium, a potem terrarium i podłoże muszą rosnąć razem ze zwierzęciem. Młode należy sprzedawać dopiero wtedy, gdy od trzech tygodni stabilnie jedzą.

Młode z hodowli są silniejsze niż odłowione, ale są rzadkie. Trzymaj je osobno, jeśli niektóre stają się zbyt dominujące lub gryzą się nawzajem.

Zdrowie i częste błędy

Varanus exanthematicus uchodzi za jeden z waranów, które najczęściej giną u nowych właścicieli. Przyczyny są niemal zawsze te same:

- Otyłość i stłuszczenie wątroby. Zwierzę dostaje za dużo i zbyt tłustego pokarmu, zwłaszcza gryzoni, i ma za mało ruchu. Prowadzi to do ociężałości, ospałości i w końcu niewydolności wątroby.
- Zbyt niska temperatura. Zwierzę słabo je, słabo trawi i staje się bardziej podatne na choroby. Sprawdzaj temperaturę powierzchni miejsca do wygrzewania termometrem na podczerwień.
- Niedobór wapnia i choroba kości, gdy brakuje UVB i wapnia. Objawia się miękkimi szczękami, wykrzywionymi kończynami i drżeniem.
- Niedrożność przewodu pokarmowego spowodowana połkniętym podłożem sypkim. Rozpoznaje się ją po braku odchodów i wzdętym brzuchu.
- Pasożyty: robaki jelitowe i ameby, a także kleszcze i roztocza u zwierząt z odłowu. Opisano też języczaki (pentastomidy). Nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę i badanie kału u weterynarza.
- Zapalenie jamy ustnej (stomatitis) z czerwonymi plamami i żółtym nalotem w pysku.
- Odwodnienie i problemy skórne, jeśli wilgotność jest zupełnie nieodpowiednia.
- Oparzenia od nieosłoniętych lamp grzewczych.

Zwierzęta w handlu niemal wszystkie pochodzą z odłowu lub z farm. Często są wychudzone, odwodnione i pełne pasożytów. Wybierz czujne, ciekawskie zwierzę o pełnym ciele, z jasnymi oczami, czystą kloaką, różowym pyskiem i bez kleszczy, roztoczy czy ran. Należy unikać zwierząt z zabrudzoną kloaką, nalotami w pysku, wyciekiem z nosa lub wychudzonych. Zwierzę, które nie je, jest chore i musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów. Pozwól nowym zwierzętom zaaklimatyzować się przez kilka dni, zanim zaczniesz je brać do ręki.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.